

Innst. S. nr. 108

(2001-2002)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Morten Lund om en handlingsplan for å stimulere til ansettelse av eldre arbeidstakere, herunder redusert eller fjerning av arbeidsgiveravgift for alle over 55 år

Dokument nr. 8:14 (2001-2002)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en handlingsplan for å stimulere til ansettelse av eldre arbeidstakere, herunder redusert eller fjerning av arbeidsgiveravgift for alle over 55 år."

Eldre arbeidstakere besitter nyttig erfaring og kunnskap som samfunnet i høy grad har bruk for. I dagens situasjon hvor det generelt er mangel på arbeidskraft viser det seg likevel at stadig flere av eldre arbeidstakere går ut av arbeidslivet før den formelle pensjonsalderen. Forslagsstilleren mener det trengs økonomisk incitament for at flere arbeidsgivere skal "gjenoppdage" denne gruppe av arbeidstakere, som utgjør en stor arbeidskraftreserve.

I dokumentet vises det til at i henhold til en avtale mellom Regjeringen og partene i arbeidslivet vil arbeidsgiveravgiften for arbeidstakere over 62 år reduseres med 4 prosentpoeng fra 1. juli 2002. Dette er et positivt stimulerings tiltak for å holde på og rekruttere disse årsklasser. Et slikt tiltak bør imidlertid utvides. Allerede fra 50-årsalderen synker yrkesdeltakelse betydelig. Forslagsstilleren mener derfor at det bør vurderes om arbeidsgiveravgiften skal reduseres eller fjernes helt for alle arbeidstakere over 55 år. Dette vil utgjøre en økonomisk stimulans til arbeidsgivere i de områder der mangelen på arbeidskraft er størst.

Forslagsstilleren peker på at med en befolkningsutvikling der det blir flere eldre og færre yngre, er det et mål å legge godt til rette for at eldre skal kunne jobbe lenger.

At de som ønsker å arbeide videre får anledning til det, vil gi reduserte utgifter til sykemelding, arbeidsledighet, attføring, uføretrygding og andre store utgifts-

poster på offentlige budsjetter. Det vil redusere presset på et stramt arbeidsmarked og bidra til lavere pris- og lønnsstigning og trolig også lavere rente. Forslagsstilleren antar at dette sammen med effekten av en økt verdiskaping vil bety en betydelig nettogevinst for statskassen selv om redusert inntekt fra arbeidsgiveravgiften til statskassen, vil bli betydelig.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Arne Austenå og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Leif Christian Johansen og Anita Apeltun Sæle, og fra Senterpartiet lederen Magnhild Meltveit Kleppa, er enig med forslagsstilleren i at det er viktig å motivere til økt yrkesdeltakelse for eldre arbeidstakere. Behovet for arbeidskraft, særlig på mellomlang og lang sikt, gjør det nødvendig å motvirke avgang av eldre arbeidstakere fra arbeidsstyrken. Eldre arbeidstakere har dessuten en erfaring og en kompetanse som er viktig for både offentlig og privat sektor å nyttiggjøre seg.

Komiteen viser til at i de siste 10-20 årene har utviklingen gått mot en gjennomsnittlig lavere avgangsalder fra arbeidslivet. Denne utviklingen må forsøkes reversert.

Prognoser over befolkningsutviklingen viser at det vil bli stadig flere eldre og færre unge i Norge. Det er

derfor viktig å legge godt til rette for at eldre skal kunne være yrkesaktive lenger enn tilfellet er per i dag. Avtalen mellom Regjeringen og partene i arbeidslivet som innebærer at arbeidsgiveravgiften for arbeidstakere over 62 år reduseres med 4 pst. fra 1. juli 2002, er i denne forbindelse et positivt stimulerings tiltak. Komiteen har merket seg at Regjeringen i brev av 21. desember 2001 fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet til komiteen uttaler at dersom dette tiltaket gir den ønskede effekt, så vil man vurdere å foreslå en ytterligere reduksjon i arbeidsgiveravgiften for denne gruppen.

Komiteen har videre merket seg at det også er iverksatt andre tiltak for å få eldre arbeidstakere til å bli værende i arbeidslivet. Senter for seniorpolitikk har for eksempel utarbeidet en femårig handlingsplan på området. Planen involverer Aetat, Direktoratet for arbeidstilsynet og trygdeetaten i det oppfølgende arbeidet. Tiltakene i handlingsplanen er bl.a. å mobilisere partene i arbeidslivet, iverksette forsøks- og utviklingsprosjekter, formidle kunnskap og erfaringer og stimulere til utdanning og kompetanseheving av dem som arbeider med seniorpolitikk.

Stortinget vedtok i desember 2001 en økning i fribe løpet som alderspensjonister mellom 67 og 70 år kan tjene uten å få reduksjon i pensjonsutbetalingen fra folketrygden, jf. Ot.prp. nr. 4 (2001-2002), jf. Innst. O. nr. 14 (2001-2002). Dette tiltaket er ment å skulle stimulere eldre arbeidstakere til å delta lenger i arbeidslivet ved at de får mer igjen for arbeidsinnsatsen. Komiteen vurderer dette tiltaket som positivt.

Komiteen viser til at den nylig nedsatte Pensjonskommisjonen har fått som en del av sitt mandat å vektlegge eldre arbeidstakeres incentiv til å fortsette i arbeidet ved utarbeidelsen av forslag til et nytt pensjonssystem. Videre skal Arbeidslovutvalget som en del av sitt mandat, vurdere hvordan man gjennom lovverket bedre kan forebygge utstøting av arbeidstakere som selv ønsker å bli stående lenger i arbeidslivet. Komiteen ser frem til når disse utvalgenes vurderinger foreligger.

Komiteen forutsetter at kommisjonen også foretar en gjennomgang av de ulike særaldersgrensene i de offentlige og private tjenstepensjonssystemene.

Komiteen forutsetter at også spørsmålet om bortfall av fribe løpsgrensen etter 67 år blir vurdert av Pensjonskommisjonen.

Komiteen viser også til at partene i arbeidslivet og myndighetene den 3. oktober 2001 ble enige om en intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv. Komiteen viser til at denne avtalen også skal medvirke til bedre bruk av ressursene til eldre arbeidstakere i arbeidslivet og et mer inkluderende arbeidsliv.

Komiteen mener at det er igangsatt hensiktsmessige og relevante tiltak de siste årene for å øke eldre arbeidstakeres yrkesdeltakelse. Det er nå viktig at de igangsatte tiltak følges opp og evalueres mht. måloppnåelse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener på bakgrunn av dette at hvorvidt det bør utarbeides en handlingsplan på området, bør vurderes på nytt etter at tiltakene nevnt ovenfor har virket en tid, og deres effekt har blitt vurdert.

Komiteen ønsker en tilbakemelding fra Regjeringen etter at man har vurdert hvorvidt reduksjonen i arbeidsgiveravgiften for arbeidstakere over 62 år har gitt den ønskede effekt. I den forbindelse ønskes også vurdert hvorvidt en arbeidsgiveravgiftsreduksjon for grupper med lavere alder vil være hensiktsmessig.

Komiteen vil påpeke at det er behov for et mer menneskelig arbeidsliv, der færre blir utslitt og der de ansatte får nødvendig kompetansepåfyll som gjør at de kan fylle nye funksjoner og oppgaver. Etter- og videreutdanningsreformen er et helt sentralt virkemiddel for å oppnå dette. Det er avgjørende at myndighetene og partene finner finansieringsformer for livsopphold knyttet til reformen, hvis en skal nå de målene som er satt for reformen og sikre at arbeidstakere ikke støtes ut på grunn av kompetansemangel.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil særlig påpeke at offentlig sektor har både ansvar og forbedringspotensial når det gjelder å sikre at offentlig sektor og omsorgs- og pleiesektoren har arbeidsforhold og bemanning som ikke medfører dårlig helse og utbrenthet. Slike perspektiver må være overordnet og førende for løpende drift, i omstillinger og i all budsjettering.

Komiteen vil påpeke at økt mulighet til å kombinere arbeid og trygd er viktig. Dette ga Stortinget sin tilslutning til under behandlingen av Utjamningsmeldinga. Endringene forutsettes iverksatt. Alle økonomiske ytelser knyttet til slike kombinasjoner må gjennomgå slik at avkortingsreglene ikke demotiverer og gjør det ulønnsomt å være yrkesaktiv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til Dokument nr. 8:84 (2000-2001) fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Harald T. Nesvik og Innst. S. nr. 252 (2000-2001) om å belønne dem som ønsker å bidra med sin arbeidskraft etter fylte 67 år. Flertallet viser til at sosialkomiteens flertall, medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, i sine merknader mente det var nødvendig å legge forholdene bedre til rette for eldre som ønsker å yte en arbeidsinnsats. Flertallet mente regelverket for avkorting opplevdes som et hinder av mange som fortsatt ønsker å bidra i arbeidslivet. Det samme flertallet fremmet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2002 legge frem forslag om å heve grensen for arbeidsinntekt som pensjonister mellom 67 og 70 år kan ha uten avkorting i pensjonen, fra 1 til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp, og eventuelle andre endringer i lov om folketrygd som belønner den som ønsker å bidra med sin arbeidskraft etter fylte 67 år."

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet vil peike på at dette forslaget handlar om ei av dei mest sentrale utfordringane samfunnet står overfor i åra framover.

Denne medlemen er sterkt uroa over auka tendensar til utstøting av eldre arbeidstakarar frå arbeidslivet. Dersom ein stadig større del av eldre arbeidstakarar av ulike årsaker går ut av ordinært arbeid, står vi i fare for å skape ei ny tapargruppe i Noreg. Ei slik utvikling har dramatiske konsekvensar både sosialt og økonomisk for den einskilde, men medfører også konsekvensar for samfunnsøkonomien.

Denne medlemen har merka seg at statsråden i sitt svar til komiteen av 21. desember 2001, viser til ulike tiltak som er sette i verk for å sikre dei eldre arbeidstakarane. Det at ein har ulike einskildtiltak er etter denne medlemen sitt syn eit godt utgangspunkt for ein samla handlingsplan. Det er diverre slik at denne problematikken er aukande, noko som gjer det naudsynt å vurdere nye og tyngre verkemiddel.

Denne medlemen ynskjer å sikre dei arbeidstakarane som vil delta i arbeidslivet ei reell moglegheit til dette. Ein slik plan må såleis omfatte både styresmakter og partane i arbeidslivet. Det er avgjerande naudsynt at ein innbyrdes forpliktar kvarandre til å finne løysingar utover dei tiltak ein har i dag.

Denne medlemen fremjar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa leggje fram ein handlingsplan for å stimulere til tilsetjing av eldre arbeidstakarar, her medrekna reduksjon eller fjerning av arbeidsgjevaravgift for alle over 55 år."

Komiteen foreslår på denne bakgrunn at dokumentet vedlegges protokollen.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringa leggje fram ein handlingsplan for å stimulere til tilsetjing av eldre arbeidstakarar, her medrekna reduksjon eller fjerning av arbeidsgjevaravgift for alle over 55 år.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:14 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentant Morten Lund om en handlingsplan for å stimulere til ansettelse av eldre arbeidstakere, herunder redusert eller fjerning av arbeidsgiveravgift for alle over 55 år - vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 7. mars 2002

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Anita Apelthun Sæle
ordfører

Hans Kristian Hogsnes
sekretær